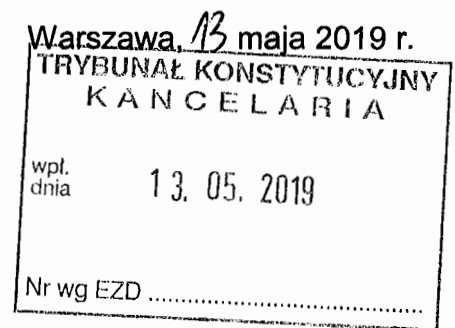

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Sygn. akt SK 28/18
BAS-WAKU-2759/18

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie art. 69 ust. 2 w związku z art. 42 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przedkładam wyjaśnienia w sprawie skargi konstytucyjnej Pana A W z dnia 2 czerwca 2017 r. (sygn. akt SK 28/18), jednocześnie wnosząc o **umorzenie postępowania** na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadnienie

I. Przedmiot kontroli

1. Przedmiotem kontroli zainicjowanej skargą konstytucyjną Pana A W (dalej: skarżący) z 2 czerwca 2017 r., której Trybunał Konstytucyjny nadał bieg postanowieniem z 3 października 2018 r. (sygn. akt Ts 122/17), jest art. 403 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej k.p.c.) w zakresie, w jakim uzależnia dopuszczalność skargi o wznowienie postępowania opartej na okolicznościach faktycznych lub środkach dowodowych wykrytych po prawomocnym zakończeniu postępowania od tego, czy przed złożeniem skargi o wznowienie strona obiektywnie dysponowała możliwością ich zgłoszenia, z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji.

2. Zaskarżony art. 403 § 2 k.p.c. stanowi: „Można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu”.

II. Stan faktyczny i zarzuty skarżącego

1. E sp. z o.o. zawarła w dniu października 2008 r. umowę z B S.A. i zabezpieczyła roszczenia kontrahenta wynikające z tej umowy wystawionym przez siebie wekslem kaucyjnym *in blanco*. Weksel został zaopatrzony poręczeniem skarżącego. Wobec zwłoki w wykonaniu zobowiązań z umowy B S.A. wypowiedział umowę , uzupełnił weksel oraz wniósł przed Sąd Okręgowy w W pozew przeciwko E sp. z o.o. i przeciwko skarżącemu, wnosząc o wydanie nakazu zapłaty z weksla oraz o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty zł z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu. W dniu lutego 2011 r. sąd wydał nakaz zapłaty. Od powyższego nakazu zapłaty pozwani wnieśli zarzuty, po rozpatrzeniu których Sąd Okręgowy w W wyrokiem

z kwietnia 2013 r. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w zakresie kwoty zł umarzając postępowanie w zakresie kwoty zł. Od wyroku Sądu Okręgowego skarżący wniósł apelację, którą Sąd Apelacyjny w W oddalił wyrokiem z października 2013 r.

2. W dniu września 2015 r. E sp. z o.o. i skarżący wystąpili do Sądu Apelacyjnego w W ze skargą o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z października 2013 r. Uzasadniając ją wskazali, że w postępowaniu prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w W w sprawie działań B S.A. związanych z wypowiedzeniem umowy ustalono, iż pełnomocnik B

S.A. nie był umocowany do wypowiedzenia umowy, będącej przedmiotem sporu sądowego. Miało to stanowić nową okoliczność faktyczną, która mogła mieć wpływ na wynik sprawy w świetle dyspozycji art. 403 § 2 k.p.c. Skarżący podnosił, że wadliwość umocowania pełnomocnika B S.A. do dokonania jednostronnej czynności, którą było wypowiedzenie umowy powoduje nieważność tej czynności, co z kolei uzasadnia zarzut, że umowa nadal obowiązuje, dochodzona przez powódkę kwota nie stała się wymagalna, a weksel został uzupełniony przedwcześnie. Skarżący zaznaczył, że informację o treści zeznań świadka w postępowaniu prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w W uzyskał z postanowienia o umorzeniu tego postępowania z czerwca 2015 r.

3. Sąd Apelacyjny w W postanowieniem z października 2015 r. (sygn. akt) odrzucił skargę o wznowienie postępowania złożoną przez E sp. z o.o. oraz skarżącego. Sąd oparł to rozstrzygnięcie na dwóch przesłankach. Po pierwsze, Sąd Apelacyjny uznał, że E sp. z o.o. oraz skarżący nie wskazali żadnego faktu czy dowodu, który zostałby wykryty po wydaniu prawomocnego wyroku w sprawie. Sąd podniósł, że nie stanowi takiego faktu czy dowodu przedstawione przez skarżącego postanowienie Prokuratury Rejonowej o umorzeniu postępowania karnego z czerwca 2015 r. (sygn. akt). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie zostało także udowodnione, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w terminie trzymiesięcznym od podjęcia wiadomości o podstawie wznowienia.

Na postanowienie Sądu Apelacyjnego odrzucające skargę o wznowienie postępowania E sp. z o.o. oraz skarżący wnieśli zażalenie do Sądu Najwyższego. Zażalenie to zostało oddalone postanowieniem Sądu Najwyższego z kwietnia 2016 r. (sygn. akt). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że rozstrzygnięcie o oddaleniu zażalenia jest uzasadnione po pierwsze ze względu na fakt bierności pozwanych w postępowaniu rozpoznawczym w odniesieniu do okoliczności braku umocowania pełnomocnika powódki do wypowiedzenia umowy . Zdaniem Sądu Najwyższego, okoliczność ta była „ujawnialna” w postępowaniu rozpoznawczym, co wyklucza jej kwalifikację jako nowej okoliczności faktycznej w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c, z której strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Ponadto, pozwani w toku postępowania rozpoznawczego nie podnieśli zarzutu braku umocowania pełnomocnika składającego oświadczenie o wypowiedzeniu umowy , mimo, że mogli i powinni to uczynić, gdyż była to okoliczność „ujawnialna”. Po drugie, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że w skardze o wznowienie postępowania wnioski dowodowe zmierzający do wykazania istnienia podstawy wznowienia został sformułowany w sposób procesowo wadliwy, co uniemożliwiło jego uwzględnienie. Po trzecie, Sąd Najwyższy uznał za zasadne stanowisko Sądu Apelacyjnego, który przyjął, że zachowanie przewidzianego w art. 407 § 1 k.p.c. terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania nie zostało udowodnione.

4. Jak już wskazano, zarzuty w stosunku do art. 403 § 2 k.p.c. skarżący sformułował w skardze konstytucyjnej z 2 czerwca 2017 r. oraz w piśmie przygotowawczym z 9 listopada 2017 r. Zdaniem skarżącego, norma, zgodnie z którą podstawą wznowienia postępowania nie może być wykrycie nowych okoliczności lub dowodów, które istniały przed wydaniem wyroku i obiektywnie były „ujawnialne”, ale nie mogły zostać wykorzystane w postępowaniu ze względu na szczególne okoliczności dotyczące strony postępowania, narusza wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy oraz prawo do sądu. Elementem tego prawa, jak podnosi skarżący, jest prawo do właściwego ukształtowania procedury sądowej. Tymczasem, skarżący podnosi, że nie może za właściwą i sprawiedliwą zostać uznana norma pozbawiająca możliwości wznowienia postępowania w sytuacji, w której istnieją nowe okoliczności i dowody wskazujące na merytoryczną wadliwość pierwotnego rozstrzygnięcia, które to dowody nie mogły

zostać użyte w pierwotnym postępowaniu nie ze względu na obiektywną niemożliwość, ale ze względu na osobiste, szczególne uwarunkowania, w których działała strona. Zgodnie ze stanowiskiem skarżącego, powyższa norma zamyka także prawo do sądowej ochrony naruszonych praw i wolności strony, co pozostaje w sprzeczności z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

III. Analiza formalnoprawna

1. Dopuszczalność rozpoznania skargi konstytucyjnej zależy od spełnienia przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK). Zdaniem Sejmu, skarga konstytucyjna rozpoznawana pod sygn. akt SK 28/18 nie realizuje tych przesłanek, co uniemożliwia wydanie wyroku w sprawie. Wydanie wyroku jest niedopuszczalne z trzech powodów. Po pierwsze, jakkolwiek skarżący poprawnie wskazał przepis, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia w jego sprawie, to jednak żąda kontroli konstytucyjnej normy, która nie obowiązuje w prawie polskim i nie została zastosowana w jego sprawie. Po drugie, zaskarżony przepis nie pozostaje w takim związku z treścią rozstrzygnięcia w sprawie skarżącego, że ewentualne stwierdzenie jego niekonstytucyjności mogłoby prowadzić do zmiany treści rozstrzygnięcia. W związku z tym, wydanie wyroku w sprawie nie może prowadzić do usunięcia wskazanego przez skarżącego naruszenia jego konstytucyjnych praw i wolności, nawet przy założeniu, że takie naruszenie rzeczywiście miało miejsce. Po trzecie, ani skarga, ani pismo skarżącego z 9 listopada 2017 r. nie zawierają uzasadnienia sformułowanych zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów ustawy, z powołaniem argumentów lub dowodów na poparcie tych zarzutów, które spełniałoby minimalne wymogi ustawowe.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, przedmiotem zaskarżenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną może być przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Należy sprecyzować, że jakkolwiek orzeczenie TK sformułowane jest zawsze w odniesieniu do konkretnego przepisu

jako jednostki redakcyjnej, to zgodnie z ustalonym stanowiskiem TK przedmiotem kontroli konstytucyjnej jest zawsze norma prawna, która z tego przepisu wynika (zob. np. wyrok TK z 15 grudnia 2006 r., sygn. akt P 57/07 oraz postanowienia TK z: 3 lutego 1999 r., sygn. akt U 2/98; 5 kwietnia 2016 r., sygn. akt K 3/15). Treść normy należy co do zasady wywodzić z określonego przepisu, przy zachowaniu zasady wykładni zgodnej z Konstytucją (zob. np. wyroki TK z: 20 lipca 2011 r., sygn. akt K 9/11; 23 lipca 2013 r., sygn. akt P 36/12; 12 lutego 2015 r., sygn. akt SK 70/13; 10 maja 2018 r., sygn. akt U 1/16 oraz postanowienia TK z: 12 lutego 2008 r., sygn. akt P 62/07; 27 lutego 2008 r., sygn. akt P 31/06; 10 września 2014 r., sygn. akt P 36/13). Treść normy jest wynikiem interpretacji przepisu. Interpretacja powinna co do zasady uwzględniać dyrektywę interpretacji przepisów zapewniającą ich zgodność z normami konstytucyjnymi (wykładania „prokonstytucyjna” por. np. wyrok TK z 7 listopada 2016 r. sygn. akt K 44/16). Oceniając treść normy wynikającej z zaskarżonego przepisu TK powinien jednak ocenić, czy realnie z przepisu tego wynika norma naruszająca konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego. Oznacza to, że Trybunał nie zawsze może korzystać z możliwości wykładni zaskarżonego przepisu zgodnej z Konstytucją. Realna ocena naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego wymaga uwzględniania znaczenia, jakie zaskarżonemu przepisowi nadaje praktyka orzecznicza. Rozstrzygnięcie o zasadności skargi konstytucyjnej powinno uwzględnić istnienie zależności między sferą stanowienia i stosowania prawa. Powołanie się na obowiązywanie określonej normy wynikającej z zaskarżonego przepisu wymaga „każdorazowo stwierdzenia, czy w istocie rzeczy mamy do czynienia z (...) powtarzalną i powszechną metodą wykładni określonego przepisu (unormowania).” (wyrok TK z 2 czerwca 2009 r., sygn. akt SK 31/08). Brak takiego stwierdzenia nie pozwalałby na poddanie zaskarżonych przepisów kontroli konstytucyjności (zob. np. wyroki TK z: 21 września 2005 r., sygn. akt SK 32/04; 7 marca 2011 r., sygn. akt P 3/09; 28 czerwca 2017 r., sygn. akt SK 20/16; 6 grudnia 2017 r., sygn. akt SK 20/17). Doprowadzenie do utrwalenia się prawidłowej i jednolitej wykładni przepisów nie jest zadaniem Trybunału Konstytucyjnego. Działanie takie jest domeną kontroli instancyjnej sądów powszechnych oraz kontroli kasacyjnej sprawowanej przez Sąd Najwyższy. Trybunał Konstytucyjny nie rozstrzyga natomiast o prawidłowości jednego z wielu sposobów wykładni zaskarżonego przepisu przyjmowanego przez sądy lub akademicką literaturę przedmiotu (zob. np. wyroki TK z: 27 października 2004 r., sygn. akt SK 1/04;

10 czerwca 2008 r., sygn. akt SK 17/07; 28 lutego 2008 r., sygn. akt K 43/07; 28 października 2015 r., sygn. akt SK 9/14). Kontrola w trybie skargi konstytucyjnej odnosi się do realnie obowiązującej normy, o której istnieniu przesądza powszechność, powtarzalność i ciągłość jej zastosowania w praktyce funkcjonowania sądów lub organów administracji.

3. Zdaniem Sejmu norma, której kontroli domaga się skarżący nie spełnia przedstawionych wyżej kryteriów. Nie jest ona przedmiotem jednoznacznej, powtarzalnej i stałej linii orzeczniczej. Można nawet sformułować wątpliwości, czy norma wskazana w pismach skarżącego w ogóle została wyrażona i zastosowana w rozstrzygnięciach zapadłych w sprawie skarżącego. Podnosi on mianowicie, że sądy powszechnie interpretują art. 403 § 2 k.p.c. w ten sposób, że pojęcie niemożliwości powołania nowo wykrytych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych odnoszą wyłącznie do okoliczności w ogóle uniemożliwiających ich wykrycie, wykluczając tym samym dopuszczalność skutecznego złożenia wniosku o wznowienie postępowania w sytuacjach, w których istotne okoliczności faktyczne i środki dowodowe były wprawdzie technicznie „ujawnialne”, ale strona nie mogła ich ujawnić ze względu na szczególne, dotyczące jej uwarunkowania, na których powstanie nie miała wpływu. Skarżący podnosi w związku z tym, że sądy zaskarżony przepis interpretują w sposób wykluczający możliwość skorzystania ze szczególnego środka zaskarżenia, jakim jest wznowienie postępowania w sytuacji, w której niepowołanie nowych okoliczności faktycznych i nowych dowodów nie wynika z winy strony.

Analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych prowadzi do wniosku, że wskazana przez skarżącego norma nie wynika z praktyki sądowej. Sąd Najwyższy w szeregu orzeczeń przyjął wyraźnie stanowisko, zgodnie z którym wyłącznie zawinione nieprzytoczenie nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych jest okolicznością uniemożliwiającą powołanie ich jako podstawy skargi o wznowienie postępowania. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 29 września 2016 r. (sygn. akt V CSK 72/16) stwierdził wprost, że: „(p)odstawa wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. obejmuje wykrycie nowych faktów i dowodów i dotyczy tylko takich okoliczności faktycznych, które istniały w poprzednim prawomocnie zakończonym postępowaniu, ale nie zostały w nim powołane z przyczyn niezależnych od strony”. Podobnie w postanowieniu z 25 sierpnia 2016 r. (sygn. akt

V CZ 44/16) Sąd Najwyższy przyjął, że przesłanką wznowienia postępowania jest niewiedza strony o środkach dowodowych, która wynika z przyczyn obiektywnych, niezależnych od strony, a nie z zaniechania działania w trakcie poprzedniego postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego, rozpatrując skargę o wznowienie postępowania sąd musi zatem ocenić przyczynę niepowołania określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych właśnie pod tym kątem, czy leżała ona w sferze możliwości działania strony, czy też nie mogła być przez stronę przewyżczona. Jest to pogląd, który należy uznać za ustalony i powtarzalny (por. np. uchwała 7 sędziów SN z 21 lutego 1969 r., sygn. akt III PZP 63/68, uchwała SN z 19 czerwca 1975 r., sygn. akt III CZP 42/75; wyroki SN z: 21 maja 2004, sygn. akt V CK 528/03 i 29 września 2016 r., sygn. akt V CSK 72/16; a także postanowienia SN z: 25 stycznia 1967 r., sygn. akt II CZ 128/66; 14 lutego 2007 r., sygn. akt III PZ 7/06; 7 marca 2007 r., sygn. akt II CZ 5/07; 25 sierpnia 2016 r., sygn. akt V CZ 44/16; 23 sierpnia 2018 r., sygn. akt II UZ 18/18). Ten sam pogląd reprezentowany jest w sposób stały przez sądy niższych instancji (por. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z: 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI ACa 427/16; 10 października 2017 r., V ACa 516/17; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 27 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa 436/17; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z: 25 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 67/14; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 9 września 1999 r., sygn. akt I ACa 375/99; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3 lutego 2015 r., sygn. akt III AUa 757/14; postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z 7 września 2017 r., sygn. akt I Nc 728/17).

Skarżący konstruuje normę prawną wynikającą z art. 403 § 2 k.p.c. na podstawie powtarzającego się w rozstrzygnięciach sądowych stwierdzenia, zgodnie z którym brak możliwości skorzystania z nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych musi mieć charakter „obiektywny”. Pojęcie „obiektywny” skarżący interpretuje w ten sposób, że ocena możliwości skorzystania z nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w poprzednim postępowaniu powinna następować z pominięciem jakichkolwiek okoliczności, które dotyczą wyłącznie strony postępowania, a w szczególności jej osobistych możliwości wykrycia danych okoliczności lub środków dowodowych oraz zdolności do ich oceny jako mających znaczenie w postępowaniu. Stąd skarżący twierdzi, że skarga o wznowienie postępowania zostanie odrzucona także wtedy, gdy strona nie

skorzystała w poprzednim postępowaniu ze wskazanych w skardze nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych z powodów, które były od niej niezależne. Przedstawione przez skarżącego rozumienie pojęcia „obiektywny” jest błędne i całkowicie różne od znaczenia, jakie przypisywane jest mu w orzecznictwie sądowym. Sądy często posługują się pojęciem obiektywnej możliwości dostrzeżenia okoliczności dowodów przez stronę. Pojęcie to oznacza jednak tylko to, że ocena możliwości powołania w poprzednim postępowaniu okoliczności lub dowodów nie może opierać się o subiektywne przekonanie strony ale o wzorzec starannego działania uwzględniający całokształt okoliczności, w których znalazła się ona w poprzednim (wznawianym) postępowaniu. Tytułem przykładu można podać uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 kwietnia 2017 r., (sygn. akt VI ACa 427/16), w którym sąd przyjął, że brak jest podstawy do wznowienia postępowania, jeżeli w odniesieniu do okoliczności i dowodów niedostrzeżonych przez stronę „istniała obiektywna możliwość ich przywołania, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań”. Wynika stąd wyraźnie, że sąd nie poprzestał wyłącznie na zbadaniu „obiektywnej” możliwości powołania okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu, ale ocenił także prawidłowość działania strony w okolicznościach tegoż. Podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12 października 2017 r. (sygn. akt I UZ 33/17) przyjął, że: „niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła” (por. także postanowienie SN z 15 lutego 2018 r., sygn. akt I UZ 73/17 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 27 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa 436/17). Nie można zatem zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, że sądy w sposób stały i powtarzalny interpretują zaskarżony przepis w ten sposób, że strona nie ma możliwości skorzystania ze skargi o wznowienie postępowania *propter noviter reperta*, w sytuacji, w której w poprzednim postępowaniu nie powołała nowych okoliczności lub dowodów z powodów od niej niezależnych. Skarżący domaga się zatem zbadania przez TK normy, która nie jest powszechnie stosowana przez polskie sądy i której – z tego powodu – nie można potraktować jako normy obowiązującej w polskim porządku prawnym w znaczeniu nadawanym temu pojęciu w orzecznictwie Trybunału.

4. Zdaniem Sejmu, analiza treści uzasadnień postanowień wydanych w sprawie skarżącego pozwala na stwierdzenie, że norma, której kontroli konstytucyjnej domaga się skarżący nie została zastosowana w jego sprawie. W postanowieniu z kwietnia 2016 r. (sygn. akt) Sąd Najwyższy wskazał, cytując wcześniejsze rozstrzygnięcie z 19 lutego 2009 r. (sygn. akt II CZ 16/09) , że nowego dowodu nie stanowi taki dowód, który strona mogła powołać w poprzednim postępowaniu przy dochowaniu należytej staranności. Sąd Najwyższy zauważył, że kwestia ważności oświadczenia o wypowiedzeniu umowy była częściowo przedmiotem postępowania rozpoznawczego w postępowaniu o zapłatę. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że skarżący mógł i powinien był zauważyć brak umocowania pracownika powoda, który złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy (s. 4 postanowienia z uzasadnieniem). Wynika stąd, że Sąd Najwyższy oceniał m.in. czy strona w poprzednim postępowaniu miała rzeczywiście możliwość odnieść się do okoliczności, na które powołuje się w skardze o wznowienie postępowania. Dokonana ocena odnosi się wyraźnie do konkretnych możliwości podniesienia kwestii umocowania pracownika powoda do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy , które skarżący miał w poprzednim postępowaniu. Brak podstaw, aby przyjąć, że Sąd Najwyższy pominął jakiegokolwiek okoliczności osobiste, które mogły uniemożliwić skarżącemu podniesienie kwestii umocowania pracownika powoda w postępowaniu o zapłatę. Zdaniem Sejmu, wbrew twierdzeniom skarżącego, miał on możliwość podniesienia tej kwestii przez cały czas trwania poprzedniego postępowania. W sytuacji, której osoba składająca oświadczenie za B. S.A. nie złożyła dokumentu potwierdzającego jej umocowanie skarżący mógł i powinien powziąć wątpliwość co do istnienia takiego umocowania. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na B

S.A. jako stronie, która wywodziła skutki prawne z faktu wypowiedzenia umowy . Uwzględniając zasady rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu prowadzonym w wyniku wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla wystarczyłoby, żeby skarżący w zarzutach od nakazu zapłaty podniósł fakt braku wykazania umocowania pracownika powoda, aby, w świetle zasady *negativa non sunt probanda*, to na powodzie spoczywał ciężar wykazania istnienia takiego umocowania. Wynika stąd, że o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania w sprawie skarżącego nie rozstrzygnęło zastosowanie normy, która

wyklucza dopuszczalność skargi, w sytuacji, w której strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu z nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych ze względu uwarunkowania od niej niezależne. Sądy oceniły konkretną sytuację, w której znajdował się skarżący, i oceniły, że miał on możliwość podniesienia w poprzednim postępowaniu okoliczności wskazanych w skardze o wznowienie postępowania, gdyby w poprzednim postępowaniu działał z należytą starannością. Kontrola prawidłowości oceny należytej staranności skarżącego dokonanej przez Sąd Apelacyjny w W oraz Sąd Najwyższy nie mieści się w kompetencjach TK. Trybunał, oceniając dopuszczalność wydania wyroku w sprawie, może i powinien uwzględnić fakt, że sądy rozstrzygając sprawę skarżącego posłużyły się kryterium należytej staranności. Oznacza to, że sądy zastosowały inną normę, niż ta, której kontroli konstytucyjnej domaga się skarżący, a w związku z tym wydanie wyroku przez TK jest w niniejszej sprawie niedopuszczalne.

5. Niezależnie od przedstawionego wyżej stanowiska, zdaniem Sejmu, skarga w sprawie sygn. akt SK 28/18 nie spełnia wynikającej z art. 79 Konstytucji przesłanki związku między wskazanym w skardze problemem konstytucyjnym a treścią rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie skarżącego. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Wynikająca stąd zależność między przedmiotem skargi konstytucyjnej a jednostkowym orzeczeniem podjętym wobec skarżącego przesądza o jego legitymacji do wystąpienia z tym środkiem ochrony praw i wolności, a jednocześnie nadaje skardze konstytucyjnej niezbędny – w świetle założeń wyrażonych w przywołanym przepisie – charakter środka inicjowania tzw. konkretnej kontroli prawa przed Trybunałem Konstytucyjnym. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez TK w postanowieniu z 19 października 2004 r. (sygn. akt SK 13/03) przedmiotem skargi konstytucyjnej „mogą być wyłącznie unormowania wykazujące złożoną (podwójną) kwalifikację. Będąc podstawą ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej, winny one stanowić jednocześnie bezpośrednie źródło naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. Innymi słowy, to w normatywnej treści kwestionowanych przepisów upatrywać należy przyczyny

niedozwolonej - w świetle unormowań konstytucyjnych - ingerencji w sferę gwarantowanych praw podmiotowych skarżącego." Konieczną przesłanką skargi jest więc wykazanie związku między kwestionowanym unormowaniem a ostatecznym orzeczeniem, z którego wydaniem skarżący wiąże zarzut naruszenia jego praw (zob. przykładowo postanowienia TK z: 19 października 2004 r., sygn. akt SK 13/03; 15 lipca 2002 r., sygn. akt Ts 5/02; 17 grudnia 2013 r., sygn. akt SK 59/12; 1 lipca 2014 r., sygn. akt SK 6/12, 7 lutego 2018 r., sygn. akt SK 20/15). Ponadto, przepisy wskazane przez inicjatora postępowania, będąc podstawą ostatecznego orzeczenia sądu, powinny jednocześnie stanowić bezpośrednie źródło naruszenia jego konstytucyjnych wolności lub praw (dotyczyć go osobiście). Naruszenie musi mieć charakter osobisty i aktualny (rzeczywisty), a nie potencjalny, czyli możliwy do wyobrażenia w realiach innych niż sytuacja faktyczna i prawna skarżącego (zob. np. TK z: 17 marca 1998 r., sygn. akt Ts 11/97; 19 października 2004 r., sygn. akt SK 13/03; 9 lipca 2012 r., sygn. akt SK 19/10). Zgodnie z wielokrotnie wyrażanym przez TK poglądem w tym trybie skargi konstytucyjnej zaskarżyć można tylko taki przepis, który wpłynął na rozstrzygnięcie sądu lub innego organu, zdeterminował w sensie prawnym treść tego rozstrzygnięcia (zob. postanowienia TK z: 4 lipca 2001 r., sygn. akt Ts 101/00; 6 lipca 2005 r., sygn. akt SK 25/03; 14 października 2009 r. sygn. akt Ts 54/08; 7 lipca 2009 r., sygn. akt Ts 221/07). Przedmiotem zaskarżenia w trybie art. 79 ust. 1 Konstytucji może być zatem wyłącznie przepis, którego brak w systemie prawa prowadziłyby – lub mogłyby doprowadzić – do tego, że rozstrzygnięcie sprawy skarżącego byłoby inne (zob. np. postanowienia TK z: 9 listopada 1999r., sygn. akt Ts 19/99; 6 lutego 2001 r., sygn. akt Ts 139/00; 20 czerwca 2001 r., sygn. akt Ts 97/00; 17 kwietnia 2002 r., sygn. akt Ts 80/01; 28 kwietnia 2005 r., sygn. akt Ts 187/04; 10 grudnia 2012 r., sygn. akt Ts 232/11; 16 października 2013 r., sygn. akt Ts 50/13; 28 lutego 2018 r., sygn. akt Ts 34/17 oraz wyrok TK z 21 września 2011 r., sygn. akt SK). Innymi słowy, dopuszczalność skargi konstytucyjnej zależy – co do zasady – od tego, czy w wyniku zastosowania aktu normatywnego pogorszyła się sytuacja prawna skarżącego w kontekście jego konstytucyjnych praw i wolności (zob. Z. Czeszejko-Sochacki, *Formy naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw* [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzcziński, Warszawa 2000, s. 75; L. Jamróz, *Skarga konstytucyjna. Wstępne rozpoznanie*, Białystok 2011, s. 192). Skarżący powinien to wykazać w ramach spełnienia wymogu „uprawdopodobnienia naruszenia”, które uzasadnia udzielenie ochrony w trybie

skargi konstytucyjnej. Powyższe przesłanki dopuszczalności wydania wyroku w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną wynikają z charakteru i celu tego środka prawnego. Jego celem nie jest abstrakcyjna kontrola prawidłowości norm powszechnie obowiązujących w polskim systemie prawa ale usunięcie konkretnych skutków jakie dla jednostki wywiera zastosowanie wadliwej konstytucyjnie normy w konkretnej, jednostkowej sprawie skarżącego. Z założenia skarżący nie występuje ze skargą w celu obrony interesu publicznego (zgodności hierarchicznej norm obowiązujących w systemie prawa), lecz ze względu na własny interes prywatny – licząc na to, że sukces przed TK przełoży się następnie na możliwość wyeliminowania z obrotu prawnego orzeczenia (innego rozstrzygnięcia), które skarżący uznaje za oparte na przepisie niezgodnym z konstytucją (J. Trzciniński, M. Wiącek w: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. red. L. Garlicki, M. Zubik, t. I, Warszawa 2016, s. 906-907). W konsekwencji, wydanie wyroku w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną nie jest dopuszczalne w sytuacji, w której stwierdzenie niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu nie może mieć wpływu na sytuację prawną skarżącego, ponieważ nawet w takiej sytuacji ani treść orzeczenia sądu lub rozstrzygnięcia organu administracji publicznej nie uległaby zmianie, ani nie istniałby adekwatny związek przyczynowy między obowiązaniem niekonstytucyjnego przepisu a szkodą poniesioną przez skarżącego.

6. Zdaniem Sejmu, w niniejszej sprawie ewentualne stwierdzenie przez TK sprzeczności zaskarżonego przepisu z powołanymi wzorcami konstytucyjnymi nie może wpłynąć na sytuację prawną skarżącego. Zarówno Sąd Apelacyjny w W w postanowieniu z października 2015 r. (sygn. akt), jak i Sąd Najwyższy w postanowieniu z kwietnia 2016 r. (sygn. akt) oparły rozstrzygnięcie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania i odpowiednio o oddaleniu zażalenia na to rozstrzygnięcie na trzech równorzędnych i niezależnych podstawach. Stanowisko, zgodnie z którym skarga nie spełniała wynikającej z art. 403 § 2 k.p.c. przesłanki braku możliwości powołania nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w poprzednim postępowaniu była tylko jedną z nich. Pozostałe dwie przesłanki to wadliwe sformułowanie podstawy wznowienia postępowania oraz niewykazanie zachowania terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w skardze „nie wskazano żadnego faktu czy dowodu, który zostałby wykryty po wydaniu prawomocnego

wyroku przez Sąd Apelacyjny w W w dniu października 2013 r.” Sąd Apelacyjny odrzucił jako wadliwe twierdzenie, że takim faktem lub dowodem może być postanowienie Prokuratury Rejonowej w W o umorzeniu postępowania karnego (s. 3 postanowienia Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem). To stanowisko Sądu Apelacyjnego zaaprobował Sąd Najwyższy potwierdzając, że skarżący sformułował wniosek zmierzający do wykazania podstawy wznowienia postępowania w sposób procesowo wadliwy, uniemożliwiający jego uwzględnienie (s. 4 postanowienia Sądu Najwyższego z uzasadnieniem). Prawidłowe wskazanie podstawy wznowienia postępowania zgodnie z art. 409 k.p.c. jest niezbędnym składnikiem tego pisma. W postępowaniu o wznowienie nie jest możliwe rozpoznanie sprawy w granicach zakreślonych przez inne podstawy wznowienia niż powołane w skardze. Tym bardziej sąd nie może wyjść poza powołane w skardze podstawy wznowienia, badając dopuszczalność skargi (por.np. M. Kłos w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.* red. A. Marciniak, K. Piasecki. T. II, Warszawa 2016, komentarz do art. 409 nb 5, K. Flaga-Gieruszyńska w: *Kodeks postępowania cywilnego.* Red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2017, komentarz do art. 409, nb 3). Wadliwe sformułowanie podstawy wznowienia w rezultacie uniemożliwia jej rozpoznanie niezależnie od spełnienia pozostałych przesłanek poprawności skargi. Sąd Apelacyjny w W wskazał także, że podstawą odrzucenia skargi jest niewykazanie przez skarżącego, że zachował on wynikający z art. 407 § 1 k.p.c. termin do wniesienia skargi (s. 3 postanowienia Sądu Apelacyjnego z uzasadnieniem). Sąd Najwyższy przyjął, że stanowisko Sądu Apelacyjnego co do niewykazania zachowania terminu do wniesienia skargi nie budzi zastrzeżeń (s. 5 postanowienia Sądu Najwyższego z uzasadnieniem). Konieczność wykazania przez stronę wnoszącą skargę o wznowienie postępowania, że zachowała ona termin do dokonania tej czynności jest poglądem nie budzącym wątpliwości (zob. np. postanowienie SN z 1 czerwca 2017 r., sygn. akt I CZ 62/17). Niewykazanie zachowania terminu do wniesienia skargi prowadzi w związku z tym do odrzucenia skargi o wznowienie postępowania. Z przytoczonych okoliczności wynika, że rozpoznanie skargi konstytucyjnej w niniejszej sprawie nie może mieć wpływu na sytuację prawną skarżącego. Nawet w przypadku uznania, że art. 403 § 2 k.p.c. jest sprzeczny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji wyrok Trybunału nie może prowadzić do zmiany postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania wydanego w sprawie skarżącego. Odrzucenie tej skargi pozostałoby także w takiej

sytuacji uzasadnione ze względu na wadliwe wskazanie przez skarżącego podstawy skargi o wznowienie oraz ze względu na niewykazanie zachowania terminu do wniesienia tej skargi. W konsekwencji, skarga konstytucyjna złożona w niniejszej sprawie nie może w żadnych okolicznościach otworzyć skarżącemu dostępu do wznowienia postępowania w jego sprawie. Jest to sytuacja, która nie mieści się w granicach wyznaczonych przez art. 79 ust. 1 Konstytucji, a wydanie wyroku w tej sprawie jest niedopuszczalne.

7. Dopuszczalność wydania orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną zależy także od spełnienia wymogów wskazanych w art. 53 ust. 1 ustawy o TK. Zdaniem Sejmu, skarżący w skardze z 2 czerwca 2017 r. (sygn. akt SK 28/18) nie zrealizował w pełni wymogu uzasadnienia sformułowanych zarzutów niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na poparcie tych zarzutów, w zakresie, w którym wnosi o stwierdzenie niezgodności.

Wymóg uzasadnienia przez skarżącego zarzutu niekonstytucyjności wynika *de lege lata* z art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK. Treść tego wymogu, jak i jego znaczenie proceduralne zostały szczegółowo wyjaśnione w orzecznictwie TK. W tym zakresie aktualność zachowują m.in. poglądy Trybunału zawarte w uzasadnieniach orzeczeń dotyczących art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.), art. 65 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.) oraz art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157, ze zm.). Trybunał niejednokrotnie wskazywał, że wymóg uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności przepisu przez skarżącego jest niezbędnym wymogiem dopuszczalności rozpoznania skargi konstytucyjnej. Jest to wymóg odrębny od wymogu sformułowania zarzutu. Uzasadnienie skargi nie może polegać na powtórzeniu treści zarzutów. Trybunał wskazał także, że poprzestanie na lakonicznym lub zdawkowym uzasadnieniu zarzutu nie pozwala na przyjęcie, że zostały spełnione ustawowe wymogi dotyczące treści skargi konstytucyjnej, co powinno skutkować odmową nadania jej dalszego biegu. Zdaniem Trybunału: „niedopuszczalne jest samodzielne precyzowanie przez Trybunał, a tym bardziej uzasadnianie, jedynie ogólnikowo sformułowanych zarzutów

niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów” (por. postanowienia TK z: 4 lutego 2009 r. sygn. akt Ts 256/08; 4 marca 2015 r., sygn. akt Ts 155/13 oraz wyrok TK z 27 lutego 2018 r., sygn. akt SK 25/15). Prawidłowo sformułowane uzasadnienie winno zawierać argumentację, która przez porównanie treści zakwestionowanej regulacji ustawy z treścią będących wzorcami kontroli norm konstytucyjnych określałaby i uprawdopodobniałaby ich wzajemną niezgodność (zob. postanowienie TK z 14 marca 2016 r., sygn. akt Ts 355/15). Wymaga to zrekonstruowania wzorca konstytucyjnego, a także szczegółowego opisu zakwestionowanego przepisu. Nie jest wystarczającym uzasadnieniem samo powołanie wcześniejszych orzeczeń TK dotyczących danego wzorca (zob. postanowienie TK z 14 marca 2016 r., sygn. akt Ts 355/15), ani tym bardziej zdawkowe powtórzenie treści sformułowanych zarzutów. Wymogi dotyczące szczegółowego uzasadnienia skargi są proporcjonalnie wyższe w sprawach, w których za siłą domniemania konstytucyjności przemawia fakt, że zaskarżony przepis należy do powszechnie i od dawna uznanych instytucji systemu prawnego (por. postanowienie TK z 15 grudnia 1999 r., sygn. akt Ts 111/99).

8. Zdaniem Sejmu, art. 403 § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim posługuje się kryterium braku możliwości skorzystania przez stronę w poprzednim postępowaniu z nowo wykrytych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych jako przesłanką dopuszczalności wznowienia postępowania cywilnego zakończonego prawomocnym wyrokiem należy do powszechnie i od dawna uznanych instytucji systemu prawnego. Kryterium to zostało zastosowane już w pierwotnym brzmieniu zaskarżonego przepisu, które obowiązywało od 1 grudnia 1964 r. Późniejsze nowelizacje art. 403 § 2 k.p.c. nie zmieniły normy dotyczącej wznowienia postępowania z powodu wykrycia nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych i nie zmieniły także kwestionowanej przez skarżącego przesłanki. Ta sama konstrukcja przesłanek wznowienia postępowania *propter noviter reperta* obowiązywała także na gruncie art. 403 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego z 29 listopada 1930 r. (Dz.U. z 1932 r., nr 112, poz. 934). Posługiwanie się przesłanką braku możliwości skorzystania przez stronę w poprzednim postępowaniu z nowo wykrytych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w regulacji instytucji wznowienia postępowania odpowiada także standardowi proceduralnemu obowiązującemu w innych państwach europejskich. I tak np. zgodnie z § 530

ust. 2 austriackiego kodeksu postępowania cywilnego (*Zivilprozessordnung*, RGBl. Nr. 113/1895 ostatnia zmiana BGBl. I Nr. 109/2018) uwzględnienie skargi o wznowienie postępowania opartej o wykrycie nowych okoliczności faktycznych i środków dowodowych jest możliwe, jeżeli strona bez swojej winy nie była w stanie skorzystać z tych okoliczności lub dowodów przed zakończeniem rozprawy, na której wydano wyrok pierwszej instancji (por. np. W.H. Rechberger [w:] W.H. Rechberger, D.A. Simotta, *Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Erkenntnisverfahren*. Wiedeń 2017, s. 684). Zgodnie z art. 328 ust. 1 lit a szwajcarskiego kodeksu postępowania cywilnego (*Zivilprozessordnung* z 19 grudnia 2008 r., AS 2010, 1739) postępowanie zakończone prawomocnym orzeczeniem może zostać ponownie podjęte, jeżeli strona po wydaniu tego wyroku uzyska informacje o istotnych okolicznościach faktycznych lub rozstrzygających środkach dowodowych, których nie mogła przedstawić w poprzednim postępowaniu, przy czym wykluczone jest powołanie się na okoliczności faktyczne i środki dowodowe, które powstały dopiero po zakończeniu poprzedniego postępowania (por. np. wyroki szwajcarskiego Sądu Federalnego, *Bundesgericht* z: 24 listopada 2016 r., sygn. akt 5A 819/2015 oraz 26 lutego 2019 r., sygn. akt 8F 3/2019, a także I. Schwander [w:] *Schweizerische Zivilprozessordnung. ZPO. Kommentar*. red. A. Brunner, D. Gasser, I. Schwander, Zürich 2016, s. 2505 i n.). Tym samym kryterium posługuje się także art. 395 pkt 3 włoskiego kodeksu postępowania cywilnego (*Codice di procedura civile*, dekret królewski z 28 października 1940 r., n. 1443, G.U. z 28 października 1940 r. ze zm.), przy czym na gruncie prawa włoskiego przesłanki wznowienia *propter noviter reperta* ujęte są wężiej, ponieważ uwzględniane jest wyłącznie wykrycie nowych dokumentów mających znaczenie dla sprawy (zob. np. F.P. Luiso, *Diritto processuale civile*. T. II, *Il processo di cognizione*. Mediolan 2009, s. 488-489). Zgodnie z § 582 niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego (*Zivilprozessordnung*, ustawa z 30 stycznia 1877 r., t.j. BGBl. I S. 3202; 2006 I, s. 431; 2007 I, s. 1781 ze zm.) skarga o wznowienie postępowania jest dopuszczalna, jeżeli strona bez swojej winy nie była w stanie w poprzednim postępowaniu skorzystać z okoliczności będącej podstawą wznowienia, w szczególności przez podniesienie zarzutu, przez złożenie apelacji lub przez przyłączenie się do apelacji złożonej przez drugą stronę (por. np. W. Büscher [w:] *Zivilprozessordnung und Nebengesetze. Großkommentar*. red. B. Wieczorek, R.A. Schütze. T. VII, Berlin/Boston 2013, s. 827 i n.). Powyższe krótkie zestawienie

wskazuje, że kształt przesłanki wznowienia postępowania wynikający z zaskarżonego przepisu jest nie tylko ugruntowany w polskiej tradycji postępowania cywilnego ale także odpowiada standardom postępowania cywilnego obowiązującym w wielu jurysdykcjach europejskich. Zgodnie z zaprezentowanym wyżej poglądem TK (postanowienie z 15 grudnia 1999 r., sygn. akt Ts 111/99) oznacza to, że domniemanie konstytucyjności zaskarżonego przepisu jest szczególnie silne, a wymogi formalne w odniesieniu do uzasadnienia skargi konstytucyjnej szczególnie wysokie.

9. Zdaniem Sejmu, skarga konstytucyjna wniesiona 2 czerwca 2017 r. (sygn. akt SK 28/18) nie spełnia sprecyzowanego wyżej wymogu uzasadnienia sformułowanych zarzutów niezgodności kwestionowanych przepisów ustawy ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na poparcie tych zarzutów w odniesieniu do zarzutu niezgodności. Uzasadnienie skargi jest bardzo lakoniczne. Skarżący utożsamia odrzucenie skargi o wznowienie postępowania z pozbawieniem go prawa do merytorycznego rozpoznania sprawy przez niezawisły sąd. Nie wskazuje przy tym w ogóle, co rozumie w tym kontekście przez sprawę. Pomija także tę okoliczność, że sprawa roszczeń B S.A. została już merytorycznie rozstrzygnięta w poprzednim postępowaniu. Uzasadnienie skargi pomija tę okoliczność, że prawo do sądu ukształtowane na gruncie art. 45 ust. 1 Konstytucji obejmuje m.in. prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd (por. np. wyroki TK z: 9. Czerwca 1998 r., sygn. akt K 28/97; 10. lipca 2000 r., sygn. akt SK 12/99). TK wielokrotnie wskazywał, że zdaniem TK zasada stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych ma istotne znaczenie z punktu widzenia formalnego aspektu zasady państwa prawnego, a także ochrony zaufania do państwa i prawa (wyr. TK z: 28. listopada 2006 r., sygn. akt SK 19/05; 14 listopada 2007 r., sygn. akt SK 16/05; 21 lipca 2009 r., K 7/09; 22 września 2015 r., sygn. akt SK 21/14; 13 października 2015, sygn. akt SK 63/12). Z tych względów, zdaniem Trybunału, podstawowe znaczenie z punktu widzenia prawa do sądu ma m.in. „takie ukształtowanie postępowania sądowego, aby zapadło w nim wiążące rozstrzygnięcie zgodne z prawem i nie zachodziła konieczność wzruszenia prawomocnego orzeczenia” (wyrok TK z 1 kwietnia 2008 r., sygn. akt SK 77/06).

Stabilność prawomocnych orzeczeń sądowych, a w ślad za nią – procesowa instytucja prawomocności są także niezbędną przesłanką przewidywalności procesu stosowania prawa (szerzej P. Grzegorzczak, *Stabilność orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych w świetle standardów konstytucyjnych i międzynarodowych*, [w:] *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a kodeks postępowania cywilnego*, red. T. Ereciński, K. Weitz, Warszawa 2010, s. 138–140). Możliwość wznowienia postępowania stanowi wyłom w zasadzie stabilności prawomocnych orzeczeń. Zakres w jakim przepisy o postępowaniu cywilnym przyznają stronie prawo do skargi o wznowienie postępowania *propter noviter reperta* jest wynikiem wyważania dwóch wartości: prawa do uzyskania sprawiedliwego rozstrzygnięcia znajdującego uzasadnienie w rzeczywistym stanie faktycznym oraz prawa do uzyskania niepodważalnego prawomocnego wyroku. Obydwie te wartości znajdują uzasadnienie na gruncie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Nie można przyjąć, że Konstytucja wymaga bezwzględnie podważenia prawomocnego wyroku, w razie uzyskania informacji o okolicznościach mogących wpłynąć na treść rozstrzygnięcia w poprzednim postępowaniu. Art. 45 ust. 1 Konstytucji nie wyklucza także całkowicie możliwości wznowienia postępowania, w sytuacji, w której prawomocny wyrok został oparty o wadliwe ustalenia faktyczne. Rozstrzygnięcie legislacyjne przewidziane w zaskarżonym przepisie równoważy wskazane wyżej aspekty prawa do sądu wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Sejm zauważa, że z punktu widzenia dostępności skargi o wznowienie postępowania polskie rozwiązanie odpowiada standardom przyjętym w innych państwach europejskich (np. Austrii, Szwajcarii). W szeregu porządkach prawnych możliwość wniesienia skargi o wznowienie postępowania *propter noviter reperta* jest znacznie bardziej ograniczona niż w prawie polskim. W prawie francuskim i belgijskim wznowienia postępowania można domagać się jedynie w razie wykrycia rozstrzygających dokumentów, które zostały w poprzednim postępowaniu zatajone przez drugą stronę (art. 595 ust. 2 francuskiego kodeksu postępowania cywilnego, *Code de procédure civile*, dekret nr 75-1123 z 5 grudnia 1975 r., *Journal officiel de la République française* nr 0285 z 9 grudnia 1975 r., s. 1 oraz art. 1133 pkt 2 belgijskiego kodeksu sądowego, *Code Judiciaire*, ustawa z 10 października 1967 r., *Le Moniteur belge* z 31 października 1967 nr 1967101052 s. 11360). Analogicznie w prawie włoskim skargę o wznowienie postępowania *propter noviter reperta* można wnieść wyłącznie w razie wykrycia nowych dokumentów, które nie mogły być przedstawione

w poprzednim postępowaniu ze względu na działanie siły wyższej lub działanie przeciwnika procesowego (art. 395 pkt 3 włoskiego kodeksu postępowania cywilnego). Na tym tle możliwość wzruszenia prawomocnego wyroku w polskim k.p.c. można uznać za ukształtowaną w stosunkowo szeroko.

Uzasadnienie skargi w ogóle nie odnosi się do stabilności prawomocnego wyroku jako elementu prawa do sądu na gruncie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Skarżący nie wskazuje także, z jakiego powodu uznaje, że zaskarżony przepis powinien umożliwiać podważenie prawomocnego wyroku w szerszym zakresie niż to zostało przyjęte w obowiązującym prawie. Swoje wywody ogranicza wyłącznie do ogólnego stwierdzenia, że niedopuszczalność wznowienia postępowania w sytuacji, w której niemożliwość skorzystania z nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w poprzednim postępowaniu miała charakter obiektywny narusza jego prawa do sądu oraz do stwierdzenia, że przesłanki dopuszczalności skargi wynikające z art. 403 § 2 k.p.c. są zbyt formalistyczne. Nie wyjaśnia natomiast dlaczego wykluczenie możliwości podważenia prawomocnego wyroku, w oparciu o okoliczności i dowody, które mogły być użyte w poprzednim postępowaniu uważa za przejaw formalizmu. Zdaniem Sejmu kwestionowana przez skarżącego regulacja nie ma charakteru formalistycznego ale jest właśnie przejawem określenia punktu równowagi między konstytucyjnymi wartościami mieszczącymi się w zakresie prawa do sądu określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Ustawodawca uznał, że za podważaniem prawomocnego wyroku nie przemawiają argumenty wystarczającej wagi, w sytuacji, w której określone okoliczności faktyczne lub środki dowodowe mogły zostać użyte przez stronę w poprzednim postępowaniu. Strona nie może podważać prawomocnego wyroku w sytuacji, w której jego ewentualna wadliwość jest wynikiem bierności strony w podejmowaniu działań służących ochronie jej interesów. Skarżący nie przytoczył jakichkolwiek twierdzeń, argumentów i dowodów prowadzących do wniosku, że takie wyważenie prawa do uzyskania rozstrzygnięcia odpowiadającego stanowi faktycznemu oraz prawa do uzyskania stabilnego prawomocnego rozstrzygnięcia jest wadliwe. W związku z tym, zdaniem Sejmu, uzasadnienie skargi jest daleko niewystarczające, aby można było mówić o przedstawieniu przez skarżącego argumentów, które racjonalnie podważają domniemanie konstytucyjności zaskarżonego przepisu.

10. W konkluzji Sejm wskazuje, że skarga rozpoznawana pod sygn. akt SK 28/18 nie spełnia przesłanek pozwalających na wydanie wyroku, a w związku z tym postępowanie zainicjowane jej złożeniem powinno zostać w całości **umorzone** na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

MARSZAŁEK SEJMU

Marek Kuchciński